

ROK 2011 – ROKIEM PROFESORA JANA KOŻUCHOWSKIEGO

Stowarzyszenie Elektryków Polskich, licząca ponad 90 lat największa organizacja pozarządowa, w porozumieniu z Polskim Towarzystwem Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej uchwałą Zarządu Głównego, 12 listopada 2010 roku – ogłosiło rok 2011 Rokiem profesora Jana Kożuchowskiego, profesora Politechniki Wrocławskiej i Warszawskiej, współtwórcy i pierwszego dyrektora Instytutu Energetyki w Warszawie, Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu, członka Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego oraz Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, a od 1986 r. członka honorowego PTETiS – w 100. rocznicę Jego urodzin.

Profesor Jan Wiktor Kożuchowski (1911-1994)

(życiorys i dokonania)

Jan Kożuchowski urodził się w Łodzi w 1911 r. Po ukończeniu w 1931 roku Państwowego Gimnazjum w Pabianicach uczęszczał do Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie, uzyskując dyplom jej ukończenia w 1936 roku, a jednocześnie od 1932 r. studiował na Wydziale Elektrycznym – Oddziale Prądów Silnych Politechniki Warszawskiej, który ukończył uzyskując w 1938 r. tytuł inż. elektryka.

Pracę zawodową rozpoczął w styczniu 1938 roku w Fabryce Aparatów Elektrycznych K. Szpothańskiego jako inżynier, później zmienił miejsce pracy przechodząc do firmy „Elis” w Warszawie na stanowisko kierownika warsztatów: mechanicznego i elektrycznego, gdzie opracował wiele konstrukcji urządzeń elektrycznych.

Po wybuchu wojny zgłosił się ochotniczo do wojska, brał czynny udział w walkach, następnie został internowany w Rumunii. Po ucieczce z obozu przedostał się do Francji gdzie walczył w II Dywizji Strzelców Pieszych z grupą pancerną gen. H. Guderiana w pobliżu Szwajcarii. Razem z resztkami Dywizji przedostał się w czerwcu 1940 r. do Szwajcarii, gdzie został internowany. Przebywając w wojskowym obozie uniwersyteckim koło Zurychu był m.in. wykładawcą fizyki na kursie dla internowanych, pełnił funkcję kierownika grupy na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki ETH (Eidgenossische Technische Hochschule – Związkowa Wyższa Szkoła Techniczna). W 1946 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych Politechniki w Zurychu, wyjechał do Francji, gdzie został zdemobilizowany, a następnie udał się do Ośrodka Wyższych Studiów Polskich w Brukseli, prowadzonego przez prof. Kazimierza Drewnowskiego.

Do kraju powrócił w 1946 r., rozpoczął pracę w Departamencie Energetyki Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego jako radca, a następnie jako specjalista w nowo utworzonym Centralnym Zarządzie Energetyki, wykonał wtedy wiele cennych prac dotyczących rozwoju polskiej energetyki. W tym czasie został też kierownikiem-organizatorem nowej Katedry Gospodarki Elektrycznej Wydziału Elektrycznego Politechniki Wrocławskiej, a w 1949 r. zorganizował przy Katedrze zespół inżynierów i studentów PWr wykonujący analizy i projekty z dziedziny automatyki elektroenergetyki i sieci, badań, analiz i obliczeń sieciowych i przystąpił do zorganizowania bazy laboratoryjnej i opracowania konstrukcji niezbędnej aparatury do prowadzenia badań laboratoryjnych i terenowych oraz konstrukcji aparatury zabezpieczeniowej.

W 1950 r. otrzymał nominację na prof. nadzwyczajnego PWr. Duża wiedza, zdolności organizacyjne, wielka pracowitość doprowadziły do szybkiego i znaczącego rozwoju kierowanego przez Niego zespołu. Prowadzone tam prace dotyczyły kompleksowych analiz z zakresu obliczania rozplywów mocy, obliczania prądów zwarciovych, równowagi statycznej i dynamicznej systemu, kompensacji ziemnozwarciowej, pomiarów, automatyki i analiz urządzeń elektrowni ciepłnych, rekonstrukcji, zdalnego sterowania i automatyki elektrowni wodnych oraz produkowania nie wykonywanych w kraju elementów automatyki kotłowej. Warto zauważyć, że Jego zespół wykonywał również maszyny analogowe i cyfrowe we własnym zakresie.

Wielkim osiągnięciem zespołu w tej dziedzinie było wykonanie analizatora sieciowego prądu przemiennego, za który zespół pod kierownictwem Profesora i mgr. inż. Zbigniewa Skoczyńskiego otrzymał w 1952 r. zespołową Nagrodę Państwową II stopnia. Zespół w 1951 r. został przekształcony w Zakład Elektroenergetyki PWr przy Katedrze Gospodarki Elektrycznej. W latach 1956–1959 prof. J. Kożuchowski pełnił równoległe funkcję dyrektora ds. naukowych resortowego Instytutu Energetyki w Warszawie. W 1962 r. Zakład Elektroenergetyki PWr przekształcono w resortowy Instytut Automatyki Systemów Energetycznych (IASSE), a J. Kożuchowski został pierwszym dyrektorem. Z IASSE związany był do końca życia, jako przewodniczący jego Rady Naukowej, a następnie jako honorowy członek RN IASSE.

O niezwyklej aktywności Profesora świadczą również fakty z działalności naukowej i społecznej: w latach sześćdziesiątych był przez trzy kadencje przewodniczącym Polskiego Komitetu Pomiarów i Automatyki przy NOT, od 1961 r. do 1971 był przewodniczącym Oddziału Wrocławskiego (który też zorganizował) Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego przy PAN. W okresie 1972–1982 r. był początkowo wiceprezesem, a następnie prezesem Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Warszawie, był członkiem zwyczajnym Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej przy PAN, przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu, przewodniczącym Podkomisji Ekspertów ds. energetyki przy Urzędzie do spraw postępu technicznego i wdrożeń, członkiem ZBoWiD i kombatantem, członkiem Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej i przez kilka kadencji członkiem Głównej Komisji Rewizyjnej i jednej z nich jej przewodniczącym.

Prof. J. Kożuchowski wyróżniał się dynamizmem w działaniu, inicjatywą i pracowitością. Był prekursorem współdziałania nauki z przemysłem. Swoją postawą skupiał wokół siebie liczne rzesze energetyków polskich. Był autorytetem w działalności naukowej, promotorem wielu doktoratów, doskonałym organizatorem nauki i świetnym wykładowcą. Jest i pozostaje nadal Osobą powszechnie znaną w polskiej elektryce, a zwłaszcza w elektroenergetyce.

Prof. J. Kożuchowski – wybitny uczony, niezwykle człowiek – otrzymał liczne odznaczenia i nagrody, m.in.: Krzyż Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, Medal Zwycięstwa i Wolności, Krzyż Kawalerski OOP, Order Sztandaru Pracy I kl., Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę 1000-lecia Państwa Polskiego, Złotą Odznakę „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, Złotą Odznakę Honorową NOT, Medal Pamiątkowy SEP im. prof. M. Pożaryskiego.

Zmarł 29 września 1994 r. w Warszawie. Został pochowany na cmentarzu w Warszawie we Włochach.